

bölüm 5

TOPLAM - FARK FORMÜLLERİ

TOPLAM - FARK FORMÜLLERİ

30°, 45°, 60° gibi trigonometrik değerleri bilinen açılar toplamı veya farkı olarak yazılabilen 15°, 75°, 105° ve 165° gibi açılarının trigonometrik değerlerini toplam - fark formülleri kullanıp bulabiliriz.

▶ Sinüs İçin Toplam ve Fark Formülleri

a ve b birer reel sayı olmak üzere,

$$\sin(a + b) = \sin a \cdot \cos b + \cos a \cdot \sin b$$

$$\sin(a - b) = \sin a \cdot \cos b - \cos a \cdot \sin b \text{ olur.}$$

Örnek ▶ 1

4 · sin 75° kaçtır?

Örnek ▶ 2

$$\sin 23^\circ \cdot \cos 37^\circ + \cos 23^\circ \cdot \sin 37^\circ$$

işleminin sonucu kaçtır?

Örnek ▶ 3

$$\sin 51^\circ \cdot \cos 6^\circ - \cos 51^\circ \cdot \cos 84^\circ$$

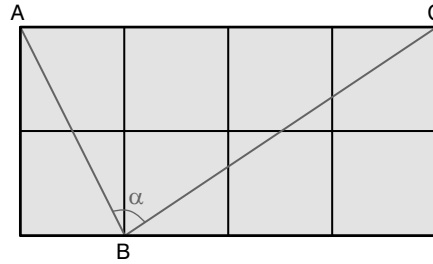
işleminin sonucu kaçtır?

Örnek ▶ 4

$$\sin \frac{\pi}{18} \cdot \cos \frac{\pi}{9} + \cos \frac{\pi}{18} \cdot \sin \frac{\pi}{9}$$

işleminin sonucu kaçtır?

Örnek ▶ 5

Şekilde, 8 adet birim kareden oluşan pencerenin üzerine [AB] ve [BC] çitaları takılmıştır.

$$m(\widehat{ABC}) = \alpha$$

olduğuna göre, sin α kaçtır?

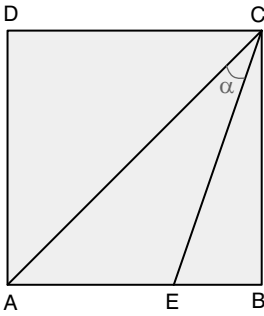
Toplam - Fark Formülleri

Örnek 6

$$\sin 25^\circ \cdot \sin 130^\circ + \sin 65^\circ \cdot \sin 40^\circ$$

ifadesinin sade hâli nedir?

Örnek 7

Şekildeki ABCD karesinde, $|AE| = 2|EB|$ ve $m(\widehat{ACE}) = \alpha$ dir.

Buna göre, $\sin \alpha$ kaçtır?

Örnek 8

a ve b dar açıları için,

$$\tan a = \frac{4}{3} \text{ ve } \tan b = \frac{5}{12}$$

olduğuna göre, $\sin(a + b)$ kaçtır?

Kosinüs İçin Toplam ve Fark Formülleri

a ve b birer reel sayı olmak üzere,

$$\cos(a + b) = \cos a \cdot \cos b - \sin a \cdot \sin b$$

$$\cos(a - b) = \cos a \cdot \cos b + \sin a \cdot \sin b \text{ olur.}$$

Örnek 9

$4 \cdot \cos 105^\circ$ kaçtır?

Örnek 10

$$\cos 42^\circ \cdot \cos 12^\circ + \sin 42^\circ \cdot \sin 12^\circ$$

işleminin sonucu kaçtır?

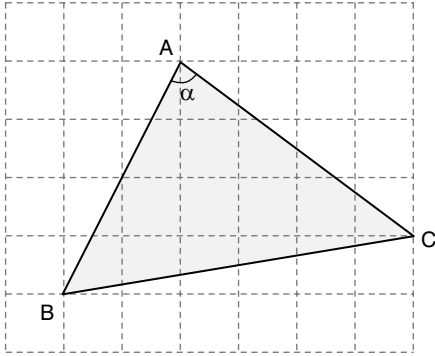
Örnek 11

$$\cos 20^\circ \cdot \cos 50^\circ - \sin 20^\circ \cdot \cos 40^\circ$$

ifadesinin sade hâli nedir?

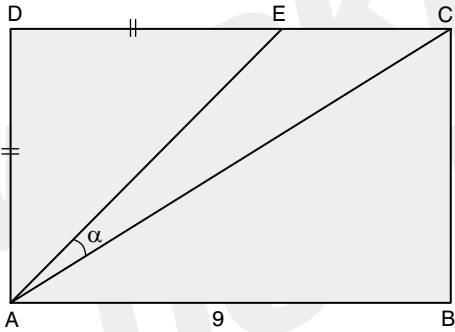
Örnek 12

Şekildeki birim kareli zeminde, ABC üçgeni verilmiştir.

$m(\widehat{BAC}) = \alpha$ olduğuna göre, $\cos \alpha$ kaçtır?

Örnek 13

Şekildeki ABCD dikdörtgeninde, $|AD| = |DE|$, $|AB| = 9$ birim, $|BC| = 6$ birim ve $m(\widehat{EAC}) = \alpha$ dır.

Buna göre, $\cos \alpha$ kaçtır?

Örnek 14

$\alpha, \beta \in (\frac{\pi}{2}, \pi)$ için,

$$\cos \alpha = -\frac{4}{5} \text{ ve } \sin \beta = \frac{5}{13}$$

olduğuna göre, $\cos(\alpha + \beta)$ kaçtır?

Örnek 15

$$A = \cos\left(\arcsin \frac{1}{3} - \arccos \frac{2}{3}\right)$$

olduğuna göre, $9A$ kaçtır?

Örnek 16

$20a = \pi$ için,

$$\frac{\cos 6a \cdot \cos a - \sin 6a \cdot \sin a}{\sin 2a \cdot \cos a + \cos 2a \cdot \sin a}$$

işleminin sonucu kaçtır?

Toplam - Fark Formülleri

▶ Tanjant İçin Toplam ve Fark Formülleri

Tanımlı olduğu aralık içerisinde,

$$\tan(a + b) = \frac{\tan a + \tan b}{1 - \tan a \cdot \tan b}$$

$$\tan(a - b) = \frac{\tan a - \tan b}{1 + \tan a \cdot \tan b} \text{ olur.}$$

Örnek ▶ 17

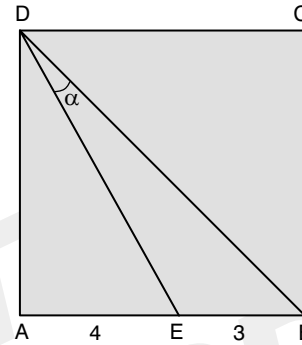
$\tan 75^\circ$ kaçtır?

Örnek ▶ 18

$\tan \frac{\pi}{12}$ kaçtır?

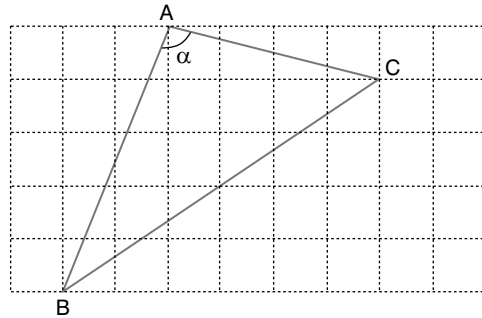
Örnek ▶ 19

$\tan 10^\circ = k$ olduğuna göre,
 $\tan 55^\circ$ nin k türünden eşiti kaçtır?

Örnek ▶ 20

Şekildeki ABCD karesinde, $|AE| = 4$ birim, $|EB| = 3$ birim ve $m(\widehat{EDB}) = \alpha$ dir.

Buna göre, $\tan \alpha$ kaçtır?

Örnek ▶ 21

Şekildeki birim kareli zeminde, ABC üçgeni verilmiştir.

$m(\widehat{BAC}) = \alpha$ olduğuna göre, $\tan \alpha$ kaçtır?

Örnek ▷ 22

$$A = \arctan \frac{1}{5} + \arctan \frac{2}{3}$$

olduğuna göre, A kaç radyandır?

Örnek ▷ 23

$A + B = 45^\circ$ olduğuna göre,

$$1 - \tan A - \tan B$$

ifadesi aşağıdakilerden hangisine eşittir?

- A) -1   B) 1   C) $2 \tan A \cdot \tan B$
D) $-\tan A \cdot \tan B$ E) $\tan A \cdot \tan B$

Örnek ▷ 24

$$\frac{\tan 55^\circ - \tan 5^\circ}{1 + \cot 35^\circ \cdot \cot 85^\circ} = k$$

olduğuna göre, $\operatorname{cosec} 40^\circ$ aşağıdakilerden hangisine eşittir?

- A) $k + 1$ B) $\sqrt{1 - k^2}$ C) $\sqrt{1 + k^2}$
D) $\frac{1}{\sqrt{1 + k^2}}$ E) $\frac{k}{\sqrt{1 + k^2}}$

▶ Kotanjant İçin Toplam ve Fark Formülleri

Tanımlı olduğu aralık içerisinde,

$$\cot(a + b) = \frac{1}{\tan(a + b)}$$

$$\cot(a - b) = \frac{1}{\tan(a - b)}$$

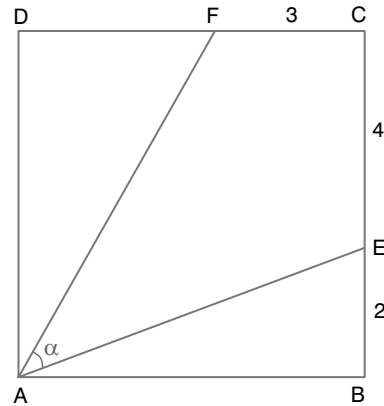
yazılır ve tanjant toplam - fark formülleri kullanılır.

Örnek ▷ 25

$\alpha, \beta \in \left(\frac{\pi}{2}, \pi\right)$ için,

$$\cos \alpha = -\frac{3}{5} \text{ ve } \sin \beta = \frac{8}{17}$$

olduğuna göre, $\cot(\alpha + \beta)$ kaçtır?

Örnek ▷ 26

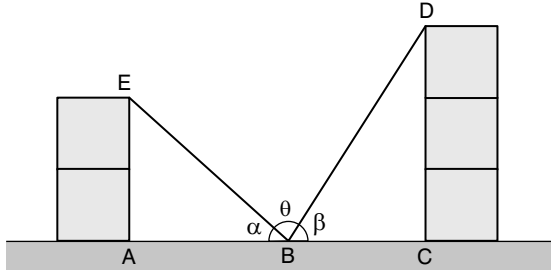
Şekildeki ABCD karesinde, $|FC| = 3$ birim, $|BE| = 2$ birim, $|EC| = 4$ birim ve $m(\widehat{FAE}) = \alpha$ dir.

Buna göre, $\tan \alpha$ kaçtır?

Toplam - Fark Formülleri

Örnek 27

Yukarıdaki şekilde, birim küplerden oluşan iki duvara dayalı olan direkler arasındaki açı θ , direkler yer ile α ve β açısı yapıyor.

$\tan \alpha = \frac{5}{6}$ ve $3|AB| = 4|BC|$ olduğuna göre,

$\cot \theta$ kaçtır?

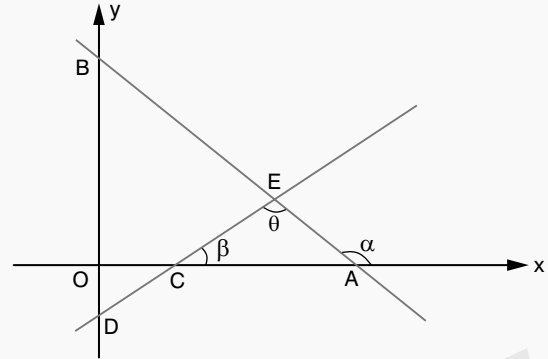
Örnek 28

$$\frac{1 + \tan 43^\circ \cdot \cot 83^\circ}{\tan 43^\circ - \cot 83^\circ}$$

ifadesi aşağıdakilerden hangisine eşittir?

- A) 1   B) $\cot 26^\circ$ C) $\tan 26^\circ$
D) $\cot 36^\circ$ E) $\tan 36^\circ$

İki Doğru Arasındaki Açının Tanjantı

Şekildeki AB ve DE doğruları arasındaki açı θ dir.

ACE üçgeninde, $\alpha = \beta + \theta$ ve $\theta = \alpha - \beta$ olur.

Bu doğrular arasındaki açının tanjantı,

$$\tan \theta = \tan(\alpha - \beta) = \frac{\tan \alpha - \tan \beta}{1 + \tan \alpha \cdot \tan \beta} = \frac{m_1 - m_2}{1 + m_1 \cdot m_2} \text{ olur.}$$

$$(m_1 = \tan \alpha \text{ ve } m_2 = \tan \beta)$$

Eğimleri m_1 ve m_2 olan iki doğru arasındaki açının ölçüsü α ise

$$\tan \alpha = \frac{m_1 - m_2}{1 + m_1 \cdot m_2} \text{ olur.}$$

Örnek 29

$$y = 3x + 1$$

$$y = 2x - 1$$

doğruları arasındaki dar açının tanjantı kaçtır?